

SPOR BİLİMLERİ ALANINDA YAPILAN İLETİŞİM ARAŞTIRMALARINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

Pero Duygu DUMANGÖZ

İstanbul Teknik Üniversitesi, Türkiye

p dumangoz@itu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-2827-5538>

<i>Atf</i>	Dumangöz, P. D. (2021). SPOR BİLİMLERİ ALANINDA YAPILAN İLETİŞİM ARAŞTIRMALARINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME. İletişim Çalışmaları Dergisi, 7 (3), 425-452.
------------	---

Geliş tarihi / Received: 06.06.2021

Kabul tarihi / Accepted: 30.07.2021

DOI: 10.17932/IAU.ICD.2015.006/icd_v07i3002

ÖZ

Spor iletişimi alanı geçmişten günümüze önemli ölçüde genişlemiştir. Yayın, ortak çalışmalar ve yazar sayılarında da artış görülmektedir. Giderek artan sayıdaki bu çalışmalar ülkemizde belirli konulara odaklanma eğilimindedir. Bu çalışmanın amacı, spor bilimleri alanında yapılan iletişim araştırmalarının bir derlemesini yaparak, konuya ilişkin var olan durum hakkında güncel ve ayrıntılı bir görünüm sunmaktır. Bu amaç kapsamında Google Akademik ve ULAKBİM/TR Dizin veri tabanları “spor”, “iletişim” ve spor iletişimi” anahtar sözcükleri kullanılarak taranmıştır. 2015 (Ocak) ve 2021 (Mayıs) tarih diliminde PRISMA Bildirimi ölçütlerine uygun olarak yapılan tarama sonucunda 40 makale değerlendirmeye alınmıştır. Bulgular, spor iletişimi çalışmalarında örneklem grubu olarak en çok öğrenciler üzerinde çalışıldığını ve en sık ele alınan değişkenlerin cinsiyet ve yaş olduğunu göstermiştir. Ayrıca en çok kullanılan ölçüm aracı İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ) olarak belirlenmiştir. Sonuçlar, Spor İletişimi alanında yapılan araştırmaların genel çerçevesini sunmakta ve eksik alanların belirlenerek değerlendirilmesi açısından bir rehber oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Spor, İletişim, Spor İletişimi, PRISMA, Sistemik Derleme.

AN EVALUATION OF COMMUNICATION RESEARCH IN THE FIELD OF SPORTS SCIENCES

ABSTRACT

The field of sports communication has expanded significantly from the past to the present. There is also an increase in the number of publications, collaborations and authors. These studies, in increasing number, tend to focus on certain issues in our country. The aim of this study is to provide a current and detailed view of the current situation on the subject by compiling the communication researches in the field of sports sciences. For this purpose, Google Academic and ULAKBIM/TRDizin databases were scanned using the keywords "sports", "communication" and "sports communication". As a result of the screening performed in accordance with the PRISMA Statement criteria in the date period of 2015 (January) and 2021 (May), 40 articles were evaluated. The findings showed that students were mostly studied as a sample group in sports communication studies and the most frequently discussed variables were gender and age. In addition, the most used measurement tool was determined as the Communication Skills Assessment Scale. The results provide the researchers with the general framework of sports communication research and form a guide in terms of identifying and evaluating the missing areas.

Keywords: *Sport, Communication, Sport Communication, PRISMA, Systematic Review.*

GİRİŞ

Spor, tarih, toplumbilim, ruhbilim, hukuk, yönetim, pazarlama gibi disiplinlerde kök salmış, çok alanlı (multidisipliner) bir çalışma alanıdır. Sporla ilişkili akademik disiplinlerden biri de iletişimdir.

Özellikle 1930'lu yıllarda televizyonun insanların yaşamına girmesiyle birlikte spor ve medya arasındaki ilişki giderek güçlenmiştir (Wei vd., 2020:1). Dolayısıyla, Spor İletişimi, geleneksel gazeteciliğin oluşturduğu bir alan üzerinden, sürekli büyüyerek önemli bir potansiyele doğru, çok yönlü olarak gelişim göstermektedir. Spor endüstrisi içerisinde her ne kadar spor medyası, kitle iletişimi konuları önemli bir yer tutsa da, günümüzde spor iletişimi disiplin olarak, kişiler arası iletişim, halkla ilişkiler, sosyal medya, sponsorluk ve reklamcılık, kuram, araştırma ve teknolojinin gelişiminde içeren geniş bir alanı kapsamaktadır (Pedersen vd.:194).

Bu kadar geniş bir alanda tanımlanan iletişim, özellikle spor bilimleri kapsamında araştırmalara konu olmuş ve spor ortamlarındaki önemi bu araştırmaların sonuçlarıyla vurgulanmaya çalışılmıştır. Bu nedenle bu çalışmanın

amacı spor bilimleri alanında spor iletişimi çalışmalarına odaklanarak, bu alanda çalışan araştırmacılar için önemli çıkarımlar sunmaktadır.

İLETİŞİM VE SPOR İLETİŞİMİ

İletişim kavramı, ruhbilim, toplumbilim, yönetim, tıp vb. birçok bilim dalının inceleme konusu olmuştur. Bu nedenle iletişim kavramının farklı bilim dallarına ve farklı bakış açılarına göre birbirinden farklı birçok tanımının yapıldığı görülmektedir. İngilizcede “communication” olarak kullanılan iletişim sözcüğünün kökeni, Latince “communis” ve “communicare” sözcüklerinden türetilmiş olup, “ortak, ortak kılmak, ortak olmak ve haberdar etme” anlamında kullanılmaktadır. Ancak 1970’li yıllardan önce “iletişim” sözcüğü yerine “haberleşme” sözcüğü yaygın olarak tercih edilmiştir (Yengin, 2017: 18).

Türk Dil Kurumu sözlüğünde iletişim, “duygu, düşünce ya da bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme ve telefon, telgraf televizyon, radyo gibi aygıtlardan yararlanarak yürütülen bilgi alışverişi, bildirişim, haberleşme” olarak tanımlanmaktadır (1983: 578).

Dolayısıyla, iletişim temel anlamda bilgi, duygu ve düşüncelerin paylaşılması olmakla birlikte, aynı zamanda kişi ya da grupların davranış ve tutumlarını etkilemeye yönelik bir eylemdir. Diğer bir ifadeyle, iletişim, bireyler arasında bilgi alıp vermek amacıyla oluşturulan bir ilişkiler sistemi olarak açıklanabilir.

Zillioğlu, iletişimi, duyguların, düşüncelerin ve bilgilerin aktarılma süreci (1993: 5) olarak ifade etmekte, Oskay, İletişim birbirlerine ortamlarındaki nesnelere, olaylar, olgularla değişimleri haber veren, bunlara ilişkin bilgilerini aktaran, aynı olgular, nesnelere, sorunlar karşısında benzer deneyimlerinden kaynaklanan, benzer duygular taşıyıp bunları birbirine ifade eden insanların oluşturduğu topluluk ya da toplum yaşamı içinde gerçekleştirilen tutum, yargı, düşünce, duygu bildirimleridir (1992: 15) şeklinde iletişim kavramını tanımlamaktadır.

Amerikalı sosyolog Charles Cooley iletişim ile ilgili şunları ifade etmektedir: İletişim, insan ilişkilerinin, içinden geçerek var olduğu ve geliştiği mekanizma anlamına gelir. İnsan ilişkilerinin var olduğu ve geliştiği mekanizmalar özellikle beyindeki bütün semboller ve bu sembolleri mekân içinde iletme ve zaman içinde koruma yollarıdır (Akt. Erdoğan, 2002: 22). Charles Cooley için iletişim, insan ilişkilerinin var olmasına ve gelişmesine yarayan bir mekanizmadır. Diğer bir ifadeyle, iletişim yüzdeki anlamları, tavırları ve davranışları, sesin tonunu, sözcükleri, yazımı, zamanla yerden kazanmayı sağlayan, mesajların simgelerle uzayda iletimini ve zaman içinde saklanmasını sağlayan araçları içerir (Akt. Usluata, 1994: 14).

İletişime ilişkin tanımlar incelendiğinde çok sayıda tanımın olduğu görülmekte ve bu tanımlara, yapılan araştırmalar doğrultusunda sürekli olarak yenileri eklenmektedir. Sözelimi, iletişim, iletiler aracılığıyla kurulan toplumsal

etkileşimdir (Fiske, 1996: 16); iletişim bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci olarak tanımlanabilir (Dökmen, 1997: 21); iletişim terimi genel olarak karşılıklı alışveriş anlamına gelmektedir. İletişim eylemi bir yöne yapılan, sonra da o yönden geriye, ters yöne yapılan iki bildirim her hangi bir şeyi, belli bir amaçla, başka bir yere aktarma eylemidir (Yıldız, 2005: 48).

Yukarıdaki tanımların her biri iletişimi farklı disiplinler açısından ele almakta ve bu doğrultuda tanımlanmaktadır. Tanımların tümünde temel iletişimin bir karşılıklı etkileşim içinde gerçekleştiği ve iki yönlü bir süreç olduğudur. Genel olarak iletişim süreci, diğer kişilerle paylaşacak bilgi, duygu ve düşüncesi olan kaynağın, simgeler bütünü olarak ifade edilebilen iletiyi düzenleyerek, iletilmek istenenlerin hedefi olan alıcıya, iletinin gönderilmesini sağlayan bir kanal aracılığıyla ulaştırılmasını ifade eder. Kaynağın gönderdiği iletiye karşılık alıcının verdiği yanıt olan geribildirimle iletişim süreci karşılıklı özelliğini sürdürür (Sezer: ty: 11).

Dolayısıyla, iletişim olgusu ve sürecinin birtakım özellikleri vardır. Ancak bu özelliklerin, iletişimin hangi boyutlarıyla ilgili olduğu, ele alınacağı konusu önemlidir. İletişimle ilgili alanyazında bu konuda bir birlik yoktur. Gerçekte bu tür farklı özellikler daha çok iletişim süreciyle daha yakın ilişkilidir. Bu bakımdan da iletişim olgu ve sürecinin anlatılması sırasında verilen bilgilerle çakışma durumu da vardır. Bu özelliklerin sıralanmasında bir hiyerarşi olmamakla birlikte soyuttan somuta doğru bir özellik sıralamasının varlığından söz edilebilir. İletişimde süreklilik vardır, iletişim semboliktir/simgeseldir, iletilerde geçişgenlik/farklı algılama vardır, iletişim toplumsal bir olgudur, iletişim kültürel, iletişim ideolojiktir, iletişim sınıfsaldır (Sezer: ty: 11).

İletişimin süreci karmaşık olduğundan, çeşitli kurum ve kuruluşlardan araştırmacılar, yapıyı incelemek için çeşitli yöntemler geliştirmişlerdir. Diğer disiplinlerde de kullanılan bu yöntemler anketler, ölçekler, içerik çözümlenmeleri, meta-analizler, göstergibilimsel çözümlenmeler, deneysel çalışmalar, gözlemler, görüşmeler, sosyogramlar, eko-analizler olarak sıralanabilir.

İletişim kavramı günümüzde önüne aldığı her kavramla birlikte ayrı bir tanım ayrı bir inceleme alanı oluşturmaktadır hiç kuşkusuz. Sözelimi sağlık iletişimi, bilim iletişimi, pazarlama iletişimi, marka iletişimi, risk iletişimi... ve de spor iletişimi. Dolayısıyla, iletişim kavramının oldukça karmaşık bir süreci ifade ettiğini ve bu nedenle tanımlanmasının güç olduğu ve spor iletişimi kavramı için de durumun farklı olmadığını vurgulamak olanaklıdır.

Bu kapsamda, Pedersen ve arkadaşlarına (2007: 195) göre spor iletişimi, spor ortamlarında veya sportif eylemlerde insanların etkileşim yoluyla anlam yaratan simgeleri paylaştığı bir süreçtir. Spor organizasyonları için de spor iletişimi özellikle etkin medya ilişkileri ve müşteri memnuniyeti için temel oluşturmaktadır. Nitekim alanyazın incelendiğinde, Spor İletişimi alanında bazı

boşlukların olduğu görülmektedir. Örneğin, sporcu-antrenör ilişkilerinin iletişimsel bir bakış açısıyla yeterince araştırılmadığı görülmektedir (Cranmer & Myers, 2015: 103).

Bu bağlamda, Petersen ve arkadaşları (2016), Spor İletişimi çalışmalarının uzun süredir spor yönetiminin akademik yönleriyle ilişkili olduğunun ve çoğu zaman iç içe geçtiğinin altını çizmektedir. Ayrıca, spor yönetim bilimleri çatısı altında, çoğu terimde olduğu gibi, spor iletişimi de, spor gazeteciliği ve spor medyası terimleri yerine kullanılabilir (akt. Wei vd., 2020: 1).

Bu bağlamda, çağcıl (modern) Spor İletişiminin doğuşuna dayanarak, Xinghua (2005), spor iletişimini destekleyen modern toplumun temel durumunu araştırmıştır. Buna göre modern spor iletişiminin gelişimi altında, modern spor ve kitle iletişim araçlarının birleşimi, bir tür görsel kültür olan kitle kültürü karakteriyle kültür stilini oluşturmuştur. Çağcıl kitle iletişim araçlarının ifade ettiği spor, spor ve medya ilişkisine odaklanmıştır. Spor gelişimini teşvik eden spor ve kitle iletişim araçlarının ittifakı ile oluşturulan Spor İletişiminin tecimselleşmesi, aynı zamanda spor gelişimini de bir ölçüde kısıtlamıştır. Spor küreselleşmesi sürecinde, sporun çağcillaşmasına ilişkin derin bir izlenim vardır ve spor medyasının küreselleşmesinde önemli bir rol oynamıştır. Tüm bunların yanında spor iletişimi, dünya sporlarının iletişimini ve farklı kültürlerin spor iletişimini özendirmiştir (akt. Wei vd., 2020: 2).

Bir müsabaka esnasında ya da yarışmada en çok karşılaşılan şey iletişimdir. Spor insanları (sporcular, antrenörler, hakemler, spor yöneticileri, spor gazetecileri gibi) farkında olarak ya da olmayarak birçok mesaj verirler. Spor çevrelerinde iletişim birçok yönüyle sosyal bir nitelik taşır. Spor insanları arasında karşılıklı bir iletişim gerektirir. Spor dilini kullanmaya yönelik ortak bir anlayışa ihtiyaç vardır (Cengiz, 2016).

Spor tek başına bir sistemdir ve bu sistemin diğer kişi ya da organizasyonlarla etkileşimi söz konusudur. Bu etkileşimin etkililiği için, iyi ilişkiler geliştirmek, etkili iletişim becerilerine sahip olmak ve tüm bunlarda sürekliliği sağlamak oldukça önemlidir (Dumangöz, 2019).

Araştırma Soruları

S.1. Spor iletişimi alanında yapılan çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımları nasıldır?

S.2. Spor iletişimi alanında yapılan çalışmalardaki örneklem grupları kimlerden oluşmaktadır ve dağılımları nasıldır?

S.3. Spor iletişimi alanında yapılan çalışmalarda kullanılan ölçüm araçları nelerdir ve dağılımları nasıldır?

S.4. Spor iletişimi alanında yapılan çalışmalarda hangi değişkenler incelenmiştir?

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı ulusal alanyazında spor bilimleri alanında, yayınlanmış olan spor iletişimi kapsamındaki çalışmalara ilişkin var olan durum hakkında güncel ve ayrıntılı bir görünüm sunmaktır. Bu araştırma, betimsel nitelikte bir araştırmadır. Alanyazında güncel çalışmalara ulaşabilmek amacıyla 2015 (Ocak) – 2021 (Mayıs) tarihleri arasında yayınlanmış çalışmalar araştırma kapsamında değerlendirmeye alınmıştır.

Evren Örneklem

Araştırma evreni, Google Akademik ve ULAKBİM/TR Dizin veri tabanlarında taranan ve spor bilimleri alanında spor iletişimi konusunda yayınlanmış olan 623 makaleden oluşmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olarak, PRISMA Bildirimi aşamaları izlendikten sonra ele alınan 40 makale araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Araştırma Sınırlılıkları

Araştırmada kullanılan dahil etme ölçütlerine uygun olarak, 2015 (Ocak) – 2021 (Mayıs) tarihleri arasında ve “spor”, “iletişim”, “spor iletişimi” anahtar sözcükleri üzerinden tarama yapılmıştır.

Bu çerçevede sadece Türkiye’de yapılmış ve Türkçe yayınlanmış çalışmalar değerlendirilmiş, ölçek geliştirme çalışmaları, derleme çalışmaları, raporlar, tezler, editör mektupları ve kongre bildirimleri araştırmaya dâhil edilmemiştir. Ayrıca araştırma makalesi dışında kalan nitel araştırmalar; içerik analizi, göstergebilim, sistematik derleme, meta analiz gibi yöntemlerle çalışılan makaleler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Veri Toplama Aracı ve Yöntemi

Araştırma sistematik derleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Veri toplama yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Sistematik derleme, her ne kadar sağlık bilimleri alanında yaygın bir yöntem olsa da son yıllarda eğitim bilimleri ve sosyal bilimler alanlarında da sık kullanılan bir araştırma yöntemidir. Sistematik derleme yönteminin temel amacı, karmaşık, dağınık görünen sonuçlardan daha düzenli, daha yalın ve anlamlı, uygulanabilir sonuçlara ulaşmaktır. Sistematik derlemeler, genel olarak belli bir araştırma sorusuna yanıt verebilmek amacıyla, araştırma sorusu ile ilgili yayınların önceden belirlenmiş ölçütler çerçevesinde bir araya getirilerek sentezlenmesi olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz, 2021). Araştırmanın raporlanmasında, ikincil kaynakların raporlanması için bilimsel bir standart olarak kabul edilen PRISMA (Preferred Reporting Items for Systematic Reviews and Meta-Analyses) bildirimini kullanılmıştır. PRISMA Bildirimi, 27 maddelik bir kontrol listesinden ve 4 aşamalı bir akış

diyagramından oluşmaktadır. Her bir madde için yanıt seçenekleri “evet”, “hayır” ve “uygun değil” şeklindedir. Araştırmaya dâhil edilen her çalışma ayrı ayrı değerlendirilmiştir. PRISMA Bildirimi’nin amacı, sistematik derlemelerin ve meta-analizlerin raporlamasının geliştirilmesine yardımcı olmaktır. Ayrıca farklı araştırma türlerinin de sistematik derlemelerini raporlamak için bir temel oluşturmaktır.

Araştırma, sırasıyla şu şekilde yapılandırılmıştır:

Aşama 1- Arama: Veri tabanlarının sunduğu filtreler aracılığıyla bir dizi bilimsel çalışmanın önceden belirlenen arama ölçütlerine uygun olarak aranması gerçekleştirilmiştir.

Aşama 2- Seçim: Bu aşamada, “dâhil etme ölçütleri” çerçevesinde belirlenen bilimsel çalışmaların kapsamlı bir şekilde okunması yoluyla, geçerli olan çalışmalar belirlenmiştir. Çalışmaların başlıkları ve özetleri gözden geçirilmiş ve seçilen makalelerin tam metinleri indirilmiştir. Bu aşamada dâhil etme kriterlerini karşılamayan bazı çalışmalar araştırmadan çıkarılmıştır.

Aşama 3- Veri Çıkarma: Geçerli makaleler üzerinden araştırma soruları kapsamında verilerin çalışmalardan çıkarılması sağlanmıştır. Araştırma sorularına göre çalışmaların, çalışma türü, yılı, araştırma yöntemi, araştırma deseni, ölçüm aracı ve çalışmada incelenen bağımsız değişkenler belirlenmiştir.

Aşama 4 Veri Analizi: Toplanan veriler çözümlenmiş ve elde edilen bulgular ortaya konmuştur. Grafik ve tablolarla daha açık bir görünüm sağlanmıştır.

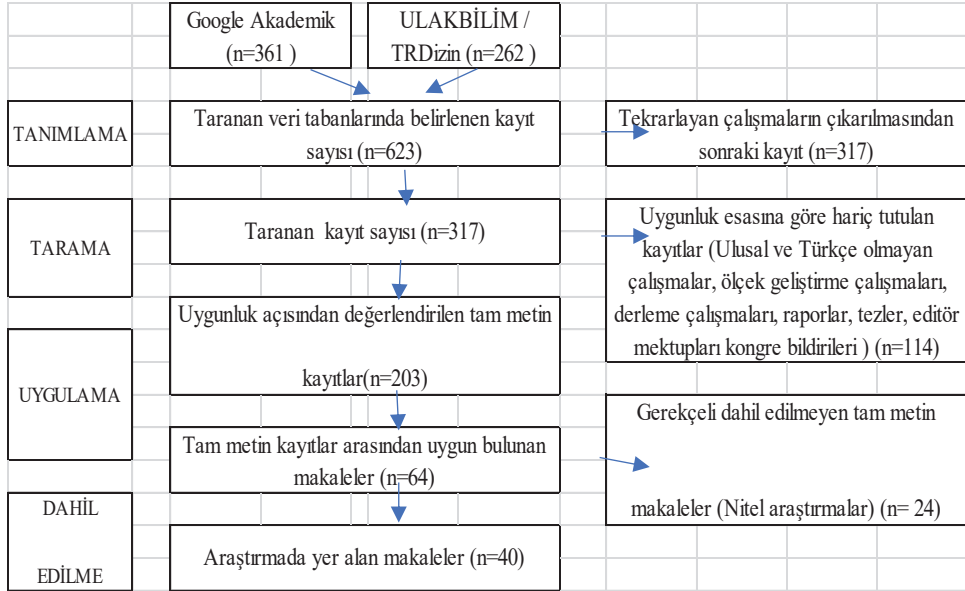
Aşama 5- Tartışma ve Sonuçlar: Bir önceki aşamada elde edilen bulgulara göre, araştırma amacı doğrultusunda tartışma ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmanın amacı kapsamında 2021 Mayıs ayı içerisinde internet üzerinden “spor”, “iletişim” ve “spor iletişimi” olmak üzere 3 anahtar kelime kullanılarak 2 farklı veri tabanında (Google Akademik, Ulakbim/TR Dizin) tarama yapılmıştır. Taramalar Türkçe olarak yapılmıştır.

Kullanılan veri tabanlarında erişime açık toplam 623 makaleye ulaşılmış ve ilk aşamada birden fazla veri tabanında taranan toplam 306 makale çıkarılmıştır. İlk elemelerde sadece özet ve anahtar sözcükler dikkate alınarak makale sayısı 203’e düşürülmüştür. Kalan makaleler üzerinde yapılan ikinci elemelerde ise Türkiye’de yapılmamış ve Türkçe yayınlanmamış çalışmalar, ölçek geliştirme çalışmaları, derleme çalışmaları, raporlar, tezler, editör mektupları ve kongre bildirimleri kapsam dışı bırakılmıştır. Kalan 64 makaleden, 24’ü nitel araştırmalar kapsamında yer aldığından dolayı araştırmaya dâhil edilmemiştir. Bu işlemlerden sonra araştırma başlığı, anahtar kelimeler, özet ve sonuçlar incelenmiş ve araştırma konusuna uygun 40 makale belirlenmiştir (Tablo 5).

Araştırmanın güvenilirliği açısından, makalelerin araştırma kapsamına dâhil edilme ve dâhil edilmeme süreçleri iki farklı araştırmacı tarafından kontrol edilmiş ve birbiriyle uyumsuz görüşler yeniden gözden geçirilmiştir.

Ulaşılan tüm makaleler araştırmacı tarafından derinlemesine incelenmiş ve araştırmanın amacına en uygun olan makaleler araştırma kapsamına alınmıştır. Alanyazın (literatür) tarama süreci Şekil 1’de gösterilmektedir.

Şekil 1. PRISMA Literatür Tarama Süreci Akış Diyagramı

Kaynakça: Moher vd. (2009)

Araştırmaya dahil etme kriterleri;

1. Ulusal yayın olması
2. Türkçe yayınlanmış olması
3. 2015 (Ocak)-2021(Mayıs) tarihleri arasında yayınlanmış olması
4. Nicel araştırma yöntemlerini kullanmış olması
5. Araştırmanın Türkiye’de yapılmış olması
6. Erişime açık yayınlanmış olması
7. Spor bilimleri alanında ve spor iletişimi alt alanında çalışılmış olması

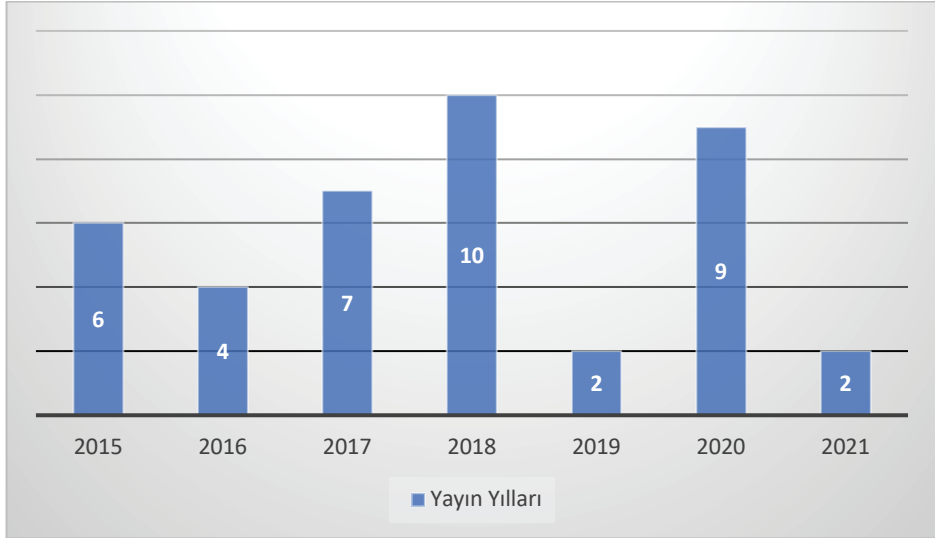
BULGULAR

Araştırma kapsamında değerlendirmeye alınan çalışmalar 30 Google akademik, 10 ULAKBİM/TR Dizin veri tabanlarından olmak üzere toplam 40 makaleden

oluşmaktadır. Bu bölümde spor bilimleri alanında spor iletişimi kapsamında yayınlanmış çalışmalar, araştırma soruları çerçevesinde açıklanmıştır.

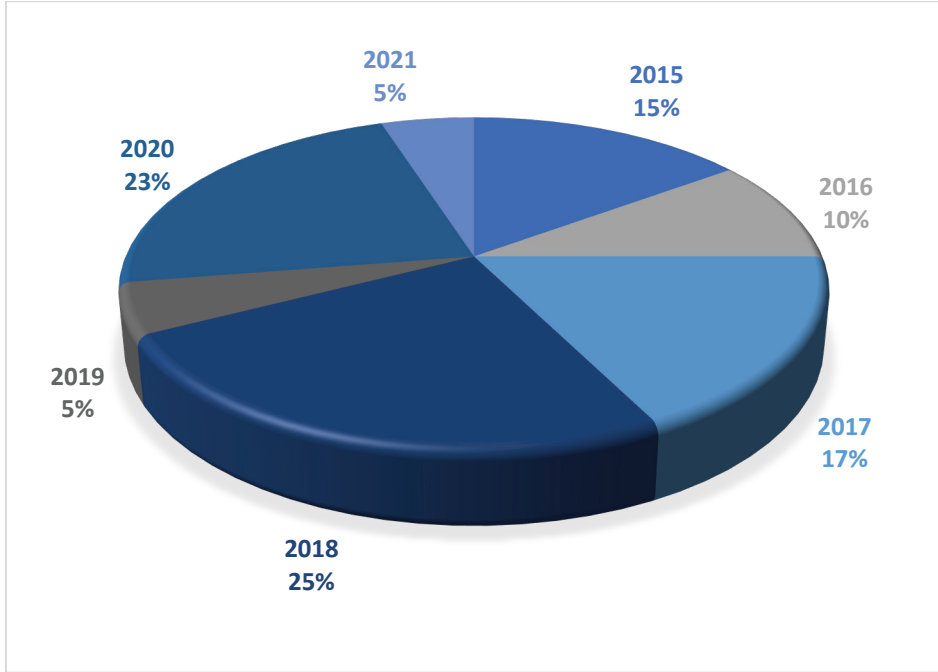
S.1. Spor iletişimi alanında yapılan çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımları nasıldır?

Spor iletişimi alanında yapılan çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımları Grafik 1’de, yüzde (%) dağılımları ise Grafik 2’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Yayın Yıllarına Göre Dağılımları

Ulusal alanyazında spor bilimleri alanında yapılan iletişim araştırmalarının yıllara göre dağılımları incelendiğinde, 2015-2021 yılları arasında, en çok yayının 2018 yılında (n=10) ve 2020 yılında (n=9) yayınlandığı görülmüştür. 2019 ve 2021 yılı ise en az yayın (n=2) yapılan yıl olarak belirlenmiştir. Grafik 1’e göre, 2015 yılında 6, 2016 yılında 4, 2017 yılında ise 7 yayına rastlanmıştır.

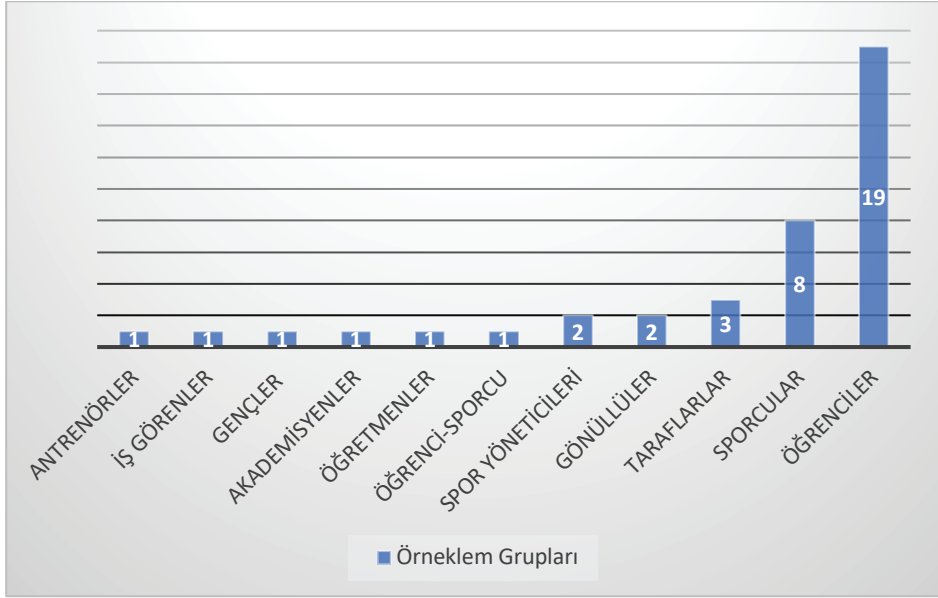

Grafik 2. Yayın Yıllarına Göre Yüzde (%) Dağılımları

Grafik 2'ye göre spor bilimleri alanında yapılan iletişim araştırmalarının yıllara göre yüzdelerle dağılımları 2015-2021 yıl diliminde, en yüksek oran %25 ile 2018 yılı olarak görülürken, en düşük oran %5 ile 2019 ve 2021 yıllarıdır. 2015 yılı %15, 2016 yılı %10, 2017 yılı %17, 2020 yılı ise %23 olarak belirlenmiştir. 2020 yılında yayınlanan çalışmaların, 2018 yılında yayınlanan çalışmalara yüzde olarak da oldukça yakın olduğu gözlenmektedir.

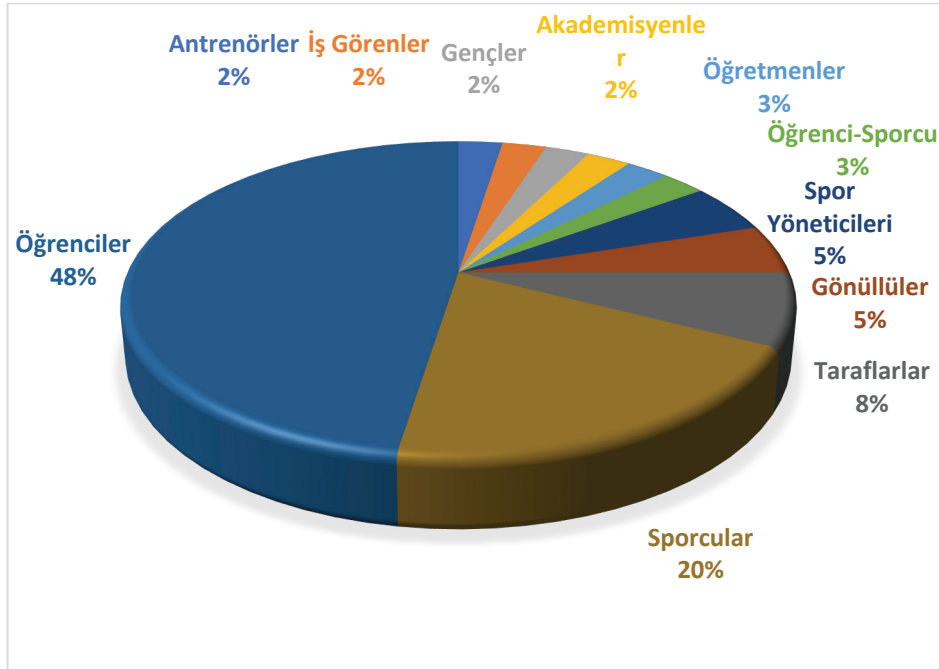
S.2. Spor iletişimi alanında yapılan çalışmalardaki örneklem grupları kimlerden oluşmaktadır ve dağılımları nasıldır?

Spor iletişimi alanında yapılan çalışmalardaki örneklem gruplarına göre dağılımları Grafik 3'te, yüzde (%) dağılımları ise Grafik 4'te gösterilmiştir.

Grafik 3. Örneklem Gruplarına Göre Dağılımları

İncelenen çalışmalarda örneklem grubu olarak spor iletişimi araştırmacılarının toplam 19 makale sayısı ile en fazla öğrenciler üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. 8 makale sayısı ile sporcu örneklem grupları ikinci sırayı alırken; taraftarlar 3, gönüllü kişiler 2, spor yöneticileri 2, öğrenci-sporcular, öğretmenler, akademisyenler, gençler, iş görenler ve antrenörlerin örneklem grubu olarak yer aldığı çalışma sayısının 1 olduğu görülmektedir.

Grafik 4. Örneklem Gruplarına Göre Yüzde (%) Dağılımları

Spor bilimlerinde yayınlanan spor iletişimi çalışmalarında %48 öğrenci, %20 sporcu, %8 taraftarlar, %5 spor yöneticisi, %5 gönüllü kişiler, %3 öğrenci-sporcular, %3 öğretmen, %2 akademisyen, %2 genç, %2 iş gören ve %2 antrenör örneklem gruplarıyla çalışıldığı belirlenmiştir.

S.3. Spor iletişimi alanında yapılan çalışmalarda kullanılan ölçüm araçları nelerdir ve dağılımları nasıldır?

Spor iletişimi alanında yapılan çalışmalarda kullanılan ölçüm araçlarına göre yüzde (%) ve frekans (f) dağılımları Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Ölçüm Araçlarına Göre Yüzde (%) ve Frekans (f) Dağılımları

Ölçüm Araçları	f	%	Ölçüm Araçları	f	%
İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	19	32,76	İş Motivasyonu Ölçeği	1	1,72
İsimsiz Ölçek/Anket	5	8,62	Futbolda Antrenör İletişim Ölçeği	1	1,72

İletişim Becerileri Ölçeği	4	6,90	Teknoloji Kullanım Ölçeği	1	1,72
Saldırganlık Ölçeği	3	5,17	Sosyal Medya Kullanım Ölçeği	1	1,72
Antrenör İletişim Beceri Ölçeği	2	3,45	Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği	1	1,72
Sosyalleşme Boyutu	2	3,45	Örgütsel Bağlılık Ölçeği	1	1,72
Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	2	3,45	Örgütsel İletişim Ölçeği	1	1,72
Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği	2	3,45	Girişimcilik Ölçeği	1	1,72
Liderlik Yönelim Ölçeği	1	1,72	Beden Bölgesi ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Ölçeği	1	1,72
Problem Çözme Envanteri	1	1,72	Rathus Atılganlık Envanteri	1	1,72
Sosyal Problem Çözme Envanteri	1	1,72	Sürekli Kaygı Ölçeği	1	1,72
Spor Taraftar Özdeşleşme Ölçeği	1	1,72	Benlik Saygısı Ölçeği	1	1,72
Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği	1	1,72	Etkili İletişim Becerileri Envanteri	1	1,72
Stresle Duygusal Başa Çıkma Ölçeği	1	1,72			

Bu bağlamda, araştırmaya dâhil edilen makalelerin büyük bir kısmında Korkut (1996) tarafından geliştirilen İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği'nin kullanıldığı görülmektedir (%32,76). Türk araştırmacılar tarafından geliştirilmiş, geçerlik ve güvenilirlikleri yapılmış ancak isimlendirilmemiş anket ve ölçeklerin

kullanım sıklığı ise 5'dir; bir başka anlatımla %8,62'dir. Korkut ve Bugay (2014) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış olan İletişim Becerileri Ölçeği %6,30'luk bir oranla üçüncü sırada yer alırken, Yılmaz (2008) tarafından geliştirilen Antrenör İletişim Ölçeği %3,45, Abakay ve Kuru (2009) tarafından geliştirilen Futbolda Antrenör İletişim Ölçeği ile Buluş ve arkadaşlarının (2017) geliştirdikleri Etkili İletişim Becerileri Envanteri %1,72'lik bir orana sahip olduğu görülmüştür. Spor bilimlerinde iletişim kapsamında, yararlanılan bu ölçeklerin yanı sıra, Saldırganlık Ölçeği (%5,17), Sosyalleşme Boyutu (%3,45), Genel Öz Yeterlilik Ölçeği (%3,45), Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği (%3,45), Liderlik Yönelim Ölçeği (%1,72), Problem Çözme Envanteri (%1,72), Sosyal Problem Çözme Envanteri (%1,72), Sosyal Taraftar Özdeşleşme Ölçeği (%1,72), Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (%1,72), Stresle Duygusal Başa Çıkma Ölçeği (%1,72), İş Motivasyonu Ölçeği (%1,72), Teknoloji Kullanım Ölçeği (%1,72), Sosyal Medya Kullanım Ölçeği (%1,72), Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği (%1,72), Örgütsel Bağlılık Ölçeği (%1,72), Örgütsel İletişim Ölçeği (%1,72), Girişimcilik Ölçeği (%1,72), Beden Bölgesi ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Ölçeği (%1,72), Rathus Atılganlık Ölçeği (%1,72), Sürekli Kaygı Ölçeği (%1,72) ve son olarak Benlik Kaygısı Ölçeği (%1,72) araştırmalarda düşük oranlarda da olsa kullanılmıştır.

S.4. Spor iletişimi alanında yapılan çalışmalarda hangi değişkenler incelenmiştir?

Spor iletişimi alanında yapılan çalışmalarda incelenen değişkenlerin yüzde (%) ve frekans (f) dağılımları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2. İncelenen Demografik Özelliklere Göre Yüzde (%) ve Frekans (f) Dağılımları

Değişkenler	F	%	Değişkenler	F	%
Cinsiyet	35	20,96	Okuduğu Bölüm	7	4,19
Yaş	22	13,17	Spora İlgi Duyma	6	3,59
Aile Geliri	12	7,19	Yerleşim Yeri	5	2,99
Anne/Baba Eğitimi	10	5,99	Medeni Durum	3	1,80
Spor Yapma Durumu	10	5,99	Kardeş Sayısı	3	1,80
Spor Branşı	9	5,39	Hizmet Süresi	2	1,20

Sınıf	8	4,79	Unvan	2	1,20
Okul	7	4,19	Diğer Değişkenler (%0,60)	26	15,57

İncelemeye alınan çalışmalarda, demografik özelliklerden cinsiyetin %20,96, yaşın %13,17, aile gelir düzeyinin %7,19, anne/baba eğitim düzeyinin ve spor yapma durumunun %5,99, spor branşının ise %5,39 oranında ele alındığı belirlenmiştir. Sınıf değişkeninin %4,79, okul değişkenin ve okuduğu bölüm değişkeninin %4,19 olduğu görülmüştür. İletişim çalışmalarında ele alınan diğer değişkenler ise, spora ilgi duyma %3,59, yerleşim yeri %2,99, medeni durum ve kardeş sayısı %1,80, hizmet süresi ve unvan, %1,20'dir. Tabloda diğer değişkenler olarak ele alınan değişkenler, tek başına %0,60 iken, toplamda %15,57'lik bir orana sahip olduğu görülmüştür.

Araştırmaya dâhil edilen makalelerin genel özellikleri tablo 3' de verilmiştir.

Tablo 3. Araştırmaya Dâhil Edilen Makalelerin Genel Özellikleri

1. Yazar	Makale Başlığı ve Yayın Yılı	Örneklem Grubu	Ölçüm Araçları	Değişkenler
Ceyhun, S.	Karabük Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri / 2015	Öğrenciler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf
Güllü, S.	Spor eğitimi veren yükseköğretim kurumlarında görev yapan akademisyenlerin örgütsel bağlılığına iletişimin etkisi / 2015	Akademisyenler	Örgütsel Bağlılık Ölçeği, Örgütsel İletişim Ölçeği	Cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, unvan, üniversite türü, bölüm türü
Işıkgöz, E.	Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğretmen adaylarının bilgi ve teknolojilerine yönelik tutumları: Batman Üniversitesi örneği / 2015	Öğrenciler	Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Yönelik Tutum Ölçeği	Cinsiyet
Öztürk Tepeköylü, Ö.	Beden eğitimi, müzik, resim/görsel sanatlar öğretmenlerinin iletişim becerilerinin incelenmesi / 2015	Öğretmenler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Branş, cinsiyet, eğitim kademesi, hizmet yılı, meslek

SPOR BİLİMLERİ ALANINDA YAPILAN İLETİŞİM ARAŞTIRMALARINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

				değiştirme isteği
Hacıcaferoğlu, S.	Türkiye'de üniversiteler voleybol 2. liginde oynayan öğrenci-sporcuların iletişim ve performans verimine yönelik görüşlerinin incelenmesi / 2015	Öğrenci-Sporcular	İsimsiz ölçek	Cinsiyet, yaş, okul, not ortalaması, aile geliri, aile eğitimi,
Yıldırım, A.	Hokeycilerin İletişim Becerileri ve Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi / 2015	Sporcular	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Saldırganlık Ölçeği	Cinsiyet,
Aslan, C.S.	Türkiye birinci liginde yer alan bazı voleybol takımlarında iletişim beceri seviyesinin takım başarısına etkisi / 2016	Sporcular	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Başarı ve başarısızlık
Göksel, A.G.	Spor lisesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi / 2016	Öğrenciler	İletişim Becerileri Ölçeği	Cinsiyet, spor branşı, kardeş sayısı, sınıf, zamanı değerlendirme biçimi, sosyal medya hesabı, aktif spora ilgi
Kıssal, A.	Hemşirelik ile beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ve etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi / 2016	Öğrenciler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Cinsiyet, yaş, sınıf/bölüm, spor yapma durumu, yerleşim yeri, lise türü, baba eğitim düzeyi, anne eğitim düzeyi, anne çalışma durumu, aile gelir durumu
Lokmanoğlu, E.	Taraftarların spor iletişimine yönelik algılarının araştırılması: Çaykur Rizespor örneği / 2016	Taraftarlar	İsimsiz anket	Cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, kulübünü takip etme süresi, maçlara gitme durumu, kombine

				bilet alma durumu, taraftar gruplarına üye olma durumu
Aydın, E.	Beden eğitimi öğretmen adaylarının iletişim düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi / 2017	Öğrenciler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Cinsiyet, üniversite, yerleşim yeri, spor branşı ile ilgilenme durumu
Dallı, M.	Spor Yöneticiliği bölümü öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ile girişimcilik düzeyleri arasındaki ilişki / 2017	Öğrenciler	İletişim Beceri Düzeyi Ölçeği, Girişimcilik Ölçeği	Girişimcilik ve iletişim beceri düzeyi
Hacıoğlu, M.	Üniversite öğrencilerinin beden imgesi hoşnutluğu ve iletişim becerilerinin incelenmesi / 2017	Öğrenciler	İletişim Becerileri Ölçeği, Beden Bölgesi ve Özelliklerinden Hoşnut Olma Ölçeği	Cinsiyet, yaş, spor yapma durumu, sporla ilgilenme derecesi
Hanbay, E.	Uluslararası spor organizasyonlarında uygulanan stratejik iletişim faaliyetleri: Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Karşılaştırması / 2017	Sporcular	İsimsiz anket	Türkiye ve Amerika
İşler, H.	Ortaokul öğrencilerinin sportif faaliyetlere katılım düzeyi ve iletişim beceri düzeyleri arasındaki ilişki: Kilis ili örneği / 2017	Öğrenciler	İsimsiz anket	Cinsiyet, yaş, ortaöğretim başarı puanı, sınıfı, okulu, aile gelir düzeyi, anne ve baba eğitim düzeyi
Özdemir, N.	Kadın voleybol ve futbolcularda iletişim becerileri ve saldırganlık düzeylerinin incelenmesi / 2017	Sporcular	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Saldırganlık Ölçeği	Branş, eğitim
Ulukan, H.	Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin iletişim düzeylerinin incelenmesi / 2017	Öğrenciler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Cinsiyet, yaş, düzenli spor yapma durumu, yerleşim yeri, mezun olunan lise türü
Atalay, A.	Doğu Anadolu Bölgesinde çalışan	GHSİM Personeli	İletişim Becerileri Ölçeği	Cinsiyet, yaş, eğitim

SPOR BİLİMLERİ ALANINDA YAPILAN İLETİŞİM ARAŞTIRMALARINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

	gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğü personelinin iletişim becerileri / 2018			durumu, hizmet süresi, iş tanımı
Koçyiğit, M.	Kişilerarası iletişim bağlamında bireylerin iletişim becerileri ile stresle başa çıkma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Milli sporcular üzerinde bir araştırma / 2018	Sporcular	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Stresle Duygusal Başa Çıkma Ölçeği	Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, branş
Şahan, H.	Farklı değişkenler açısından BESYO öğrencilerinin iletişim beceri düzeyleri ile atılganlık ilişkisinin incelenmesi / 2018	Öğrenciler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Rathus Atılganlık Envanteri	Cinsiyet, sınıf, bölüm, bireysel/takım sporu yapma durumu, spor yapma nedeni, gelir durumu
Ateş, C.	Profesyonel basketbol ve voleybolcuların antrenör iletişim beceri düzeyleri algısı ve sporcuların kaygı düzeylerinin araştırılması / 2018	Sporcular	Antrenör İletişim Beceri Ölçeği, Sürekli Kaygı Ölçeği	Cinsiyet, medeni durum, spor yapma süresi, mevcut antrenör ile çalışma süresi, eğitim düzeyi, spor branşı
Çiçek, G.	Spor yapan ve yapmayan yetişkin bireylerin iletişim becerileri düzeylerinin karşılaştırılması / 2018	Gönüllü kişiler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Cinsiyet, spor yapma durumu
Erdoğan, M.	Kişilerarası iletişim bağlamında rekreatif faaliyetlere katılan üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi / 2018	Öğrenciler	Benlik Saygısı Ölçeği, Sosyalleşme Boyutu	Cinsiyet, baba eğitim durumu, gelir durumu, üniversite
Göksel, A.G.	Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin iletişim aracı olarak sosyal medya kullanımlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi / 2018	Öğrenciler	Sosyal Medya Kullanım Ölçeği	Cinsiyet, yaş, bölüm, sosyal medyada günlük geçirilen süre, üniversitenin sosyal medya hesabı takibi, sosyal

				medyada sahte hesap kullanımı
Mutlu, T.O.	Antrenör adaylarının iletişim ve liderlik becerilerinin incelenmesi / 2018	Antrenörler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Liderlik Yönelim Ölçeği	Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, meslek, branş
Aydın, O.	Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin iletişim beceri düzeylerinin incelenmesi (Bartın Üniversitesi örneği) / 2018	Öğrenciler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	Cinsiyet, yaş, sınıf, bölüm, sosyo-ekonomik düzey
Koçyiğit, M.	Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklerle sosyalleşme düzeylerinin iletişim becerileri ve duygusal zekâları üzerine etkisi / 2018	Öğrenciler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği	Cinsiyet, yaş, baba eğitim durumu, anne eğitim durumu, gelir durumu, üniversite
Sivrikaya, M.H.	Dijital çağda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı: Spor bilimleri fakültesi öğrencileri üzerine bir uygulama / 2019	Öğrenciler	Teknoloji Kullanım Ölçeği	Cinsiyet, bölüm, sınıf
Öztürk Tepeköylü, Ö.	Sporcu algılarına göre antrenör iletişim becerileri / 2019	Sporcular	Antrenör İletişim Beceri Ölçeği	Cinsiyet, kurum içi ve dışı çalıştırıcı durumu, branş, haftalık antrenman süresi, toplam çalıştırma süresi
Akyüz, H.	Antrenör adaylarının genel öz yeterlilik ve iletişim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi / 2020	Öğrenciler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	Cinsiyet, yaş, sınıf, öğretim türü, aktif spor yapma durumu, aile geliri
Evli, M.	Halk oyunları faaliyetlerinin iletişim ve problem çözme becerileri üzerine etkisi / 2020	Halk Oyunları Oynayan Kişiler	İletişim Becerileri Envanteri, Problem Çözme Envanteri	Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, ikamet yeri, halk oyunu

SPOR BİLİMLERİ ALANINDA YAPILAN İLETİŞİM ARAŞTIRMALARINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

				oynama süresi, diğer sosyal, sportif ve sanatsal faaliyetlerle ilgilenme
Turan, B.M	Muay thai büyükler kategorisinde yarışan sporcuların iletişim becerisi ve sosyal problem çözme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi / 2020	Sporcular	İletişim Becerileri Envanteri, Sosyal Problem Çözme Envanteri	Yaş, spor yaşı, anne mesleği, baba mesleği, kardeş sayısı
Koç, K.	Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin iletişim becerisi düzeyleri ile genel öz yeterlilik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi / 2020	Öğrenciler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Genel Öz Yeterlilik Ölçeği	Cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, anne baba birliktelik durumu, anne eğitim durumu, baba eğitim durumu, ailenin ekonomik durumu, eğitim kurumundan memnuniyet düzeyi
Can, B.	Basketbol ve futbol seyircisinin taraftar özdeşleşme düzeyi, iletişim becerisi ve saldırganlık arasındaki ilişkinin incelenmesi / 2020	Taraftarlar	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Saldırganlık Ölçeği, Spor Taraftar Özdeşleşme Ölçeği	Cinsiyet, eğitim durumu, yerleşim yeri, lisanlı sporcu olma durumu, takip edilen spor branşı, takımın deplasman maçlarına gitme durumu, yerinde maç seyretme sıklığı
Demir, O.	Futbolda sosyal medya iletişimi ve marka değeri: Trabzonspor ve taraftarları üzerine bir çalışma / 2020	Taraftarlar	İsimsiz anket	Cinsiyet, yaş, gelir, eğitim durumu, ortalama süre
Gökçe, H.	Fiziksel aktiviteye katılan bireylerin iletişim becerileri ve sosyal görünüş kaygıları / 2020	Gönüllü kişiler	Etkili İletişim Becerileri Envanteri, Sosyal	Fiziksel aktivite yapılan alan, cinsiyet,

			Görünüş Kaygısı Ölçeği	medeni durum,
Özbey, Ö.	Sporcu eğitim merkezlerinde görev yapan antrenörlerin iletişim becerilerinin değerlendirilmesi / 2020	Öğrenciler	Futbolda Antrenör İletişim Ölçeği	Cinsiyet, yaş, sporcu eğitim merkezinde bulunma süresi
Yetiş, Ü.	Adıyaman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi / 2020	Öğrenciler	İletişim Becerileri Ölçeği, Schutte Duygusal Zekâ Ölçeği	Cinsiyet, spor yapma durumu, spor yapma alanı
Boz, C.	Spor Yöneticilerinin iletişim beceri düzeylerinin iş görenlerin motivasyonu üzerine etkisi / 2021	Spor Yöneticileri ve İş görenler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, İş Motivasyonu Ölçeği	Cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, yöneticilikte görev süresi, gelir durumu, kurumdaki görev süresi, kurumdaki görevi
Uyar, M.	Serbest zaman kuruluşlarından yararlanan gençlerin sosyalleşme düzeyleri ve iletişim becerilerinin incelenmesi / 2021	Gençler	İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği, Sosyalleşme Boyutu	Cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, aylık gelir, anne mesleği, baba mesleği, anne eğitimi, baba eğitimi, kullanım sıklığı

SONUÇ

Araştırma kapsamında ele alınan çalışmalar incelendiğinde, spor iletişimi alanında yapılan çalışmaların birçok yönden çok çeşitli olduğu görülmüştür. Spor iletişimi ile birlikte, ilişkisi araştırılan diğer konular arasında saldırganlık (Can vd, 2020; Özdemir & Abakay, 2017; Yıldırım & Abakay, 2015), benlik algısı (Erdoğan vd., 2018), kaygı (Ateş vd., 2018; Gökçe & Keçeçi, 2020), atılganlık (Şahan & Gönen, 2018), sosyalleşme (Erdoğan vd., 2018; Koçyiğit, 2018b; Uyar & Erdoğan, 2021) sosyal medya kullanımı (Demir & Yıldız, 2020; Göksel 2018), stres (Koçyiğit vd., 2018a), liderlik (Mutlu vd., 2018), öz yeterlilik (Akyüz, 2020; Koç vd., 2020), problem çözme (Evli & Barut, 2020; Turan vd., 2020), özdeşleşme (Can vd., 2020), duygusal zekâ (Koçyiğit, 2018b; Yetiş & Servi,

2020), motivasyon (Boz vd., 2021) ve teknoloji kullanımı (Işıkgöz, 2015; Sivrikaya & Biricik, 2019) yer almaktadır.

Bu bağlamda, incelenen çalışmaların 2015-2021 tarih dilimi arasında yayın sayıları farklılık göstermektedir. Spor iletişim çalışmalarının zirve yaptığı 2018 yılının akabinde 2019 yılında en düşük sayıya ulaşması şaşırtıcıdır. Bunun nedeni araştırma kapsamına alınmayan çalışmalar olabilir. Bu araştırma kapsamında sadece nicel araştırmaların ele alınmış olması bu duruma etki etmiş olabilir. Aynı durum Grafik 1 üzerinde, 2020 ve 2021 yılları arasında da görülmektedir. Ancak araştırmanın yapıldığı son tarihin 2021 yılının Mayıs ayı olduğu göz önüne alınırsa, bu sayının 2021 yılı sonuna kadar artabileceği düşünülebilir. 2019 yılındaki makale sayısındaki (n=2) hızlı düşüşün ardından, 2020 yılında (n=9) hızlı yükselişe geçmesi araştırmacıların pandemi dönemini bilim üretmek geçirdikleri sonucuna varılabilir. Örneklem grupları incelendiğinde neredeyse çalışmaların yarısının öğrenciler (%48) üzerinde yürütüldüğü görülmektedir. Spor bilimleri alanında sporcular üzerinde yapılan çalışmaların %20'lik bir orana sahip olması düşündürücüdür. Hem öğrenci hem sporcu vasfına sahip örneklem grubuyla yapılan çalışmalar %3 oranında eklense dahi, bu oranın gelecek araştırmalarla artmasının alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Spor eğitiminin öncülleri okullarda akademisyen ve öğretmenlerken, sahalarda antrenörlerdir. Ancak bu örneklem grupları ile yapılan çalışma sayısının her biri için bir makale olması, oldukça düşük görülmüştür. Bundan sonra araştırmacılar çalışmalarında, spor yöneticileri, antrenörler, akademisyenler, öğretmenler, öğrenci-sporcular, gönüllü kişiler ve taraftarlar üzerine odaklanabilirler. Spor iletişimi araştırmalarında sıklıkla veri toplamak için ölçek kullanımı tercih edilmektedir. Kullanılan veri toplama araçları içerisinde İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)'nin en fazla tercih edilen ölçek olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra çalışmalarda, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından ayrıntılı bir biçimde söz edilmiş ancak isim verilmeden kullanılmış olan ölçeklere de rastlanılmıştır. İncelenen çalışmalarda demografik değişkenlerin yanı sıra farklı değişkenlerinde iletişim ile ilişkisi irdelendiği için, araştırma konusuna uygun olarak çok çeşitli ölçüm araçları kullanıldığı görülmüştür (Tablo 5). Spor iletişimi üzerine etkisi en çok incelenen değişkenlerin sırasıyla cinsiyet, yaş, ailenin geliri ve anne, babanın eğitim durumu olduğu görülmüştür. Diğer değişkenler olarak ele alınan değişkenler, Tablo 2'de %15,57'lik bir orana sahiptir. Ancak tek başına her birinin %0,60'lık bir orana sahip olduğu düşünülürse, değişken olarak ele alınma sıklığının düşük olduğu görülecektir. Sosyal bilimler alanında demografik özellikler sıklıkla incelenmektedir. Bu araştırmada da, yapılan çözümlenmeler sonucunda demografik özelliklerin ele alındığı çok sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Bu nedenle gelecek araştırmaların farklı değişkenlere yönelmesi önerilebilir. Yapılan araştırmaların yıllara göre sayıları incelendiğinde ise, spor iletişimi alanında yapılan çalışmaların yetersiz olduğu görülmektedir. Bu alanda sürdürülecek

nitelikli araştırmalarla alana daha fazla katkı sağlanabilir. Spor iletişimi alanının hâlâ bakir olduğu ve geliştirmeye yönelik çalışmaların artması gerektiği düşüncesiyle, bu kapsamda çalışmalar yapmak üzere yüksek lisans ve doktora öğrencileri özendirilebilir.

Sonuç olarak, spor bilimleri alanında yayınlanmış olan spor iletişimi konulu makalelerin derlenmesi ile sporda iletişim alt alanının ne denli önemli olduğu bir kez daha vurgulanmıştır. Bu sistematik derlemenin, özellikle spor iletişimi alan çalışmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Spor iletişimindeki eksik alanların belirlenerek değerlendirilmesi açısından bu çalışma bir rehber niteliğindedir.

KAYNAKÇA

Abakay, U. & Kuru E. (2009). Coach Communication Scale in Football a Study of Validity and Reliability. *Ovidius University Annals Series Physical Education and Sport, Science Movement and Health*. 9(1): 183-186.

Akyüz, H. (2020). Antrenör Adaylarının Genel Öz Yeterlilik ve İletişim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Turkish Studies - Social*. 15(8): 3371-3386.

Aslan, C. S., Eyüpoğlu, E. & Dalkıran, O. (2016). Türkiye Birinci Liginde Yer Alan Bazı Voleybol Takımlarında İletişim Beceri Seviyesinin Takım Başarısına Etkisi. *International Journal of Science Culture and Sport*. 4(Özel Sayı 2): 625-630.

Atalay, A. (2018). Doğu Anadolu Bölgesinde Çalışan Gençlik Hizmetleri Ve Spor İl Müdürlüğü Personelinin İletişim Becerileri. *İnsan ve Toplum Bilim Araştırmaları Dergisi*. 7(1): 494-513.

Ateş, C., Yıldız, Y. & Yıldız, K. (2018). Profesyonel Basketbol ve Voleybolcuların Antrenör İletişim Beceri Düzeyleri Algısı ve Sporcuların Kaygı Düzeylerinin Araştırılması. *Erciyes İletişim Dergisi*. 5(3): 40-52.

Aydın, E., Çelik, A. & Baş, M. (2017). Beden Eğitimi Öğretmen Adaylarının İletişim Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Uluslararası Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (SSAD)*. 1(1): 25-34.

Aydın, O., Kul, M., Yaşartürk, F. & Aydın, B. (2018). Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeylerinin İncelenmesi (Bartın Üniversitesi Örneği). *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi (UKSAD)*. 4(SI): 37-47.

Buluş, M., Atan, A. & Erten Sarıkaya, H. (2017). Etkili İletişim Becerileri: Bir Kavramsal Çerçeve Önerisi Ve Ölçek Geliştirme Çalışması. *International Online Journal of Educational Sciences*. 10(10): 2-16.

Boz, C., Biçer, T., Serter, K., Kara, K. E. & Şentuna, M. (2021). Spor Yöneticilerinin İletişim Beceri Düzeylerinin İşgörenlerin Motivasyonu Üzerine Etkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 10(1): 492-502.

Can, B., Kendirli, K. & Polat, E. (2020). Basketbol ve Futbol Seyircilerinin Taraftar Özdeşleşme Düzeyi, İletişim Becerisi ve Saldırganlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*. 6 (2): 243-264.

Cengiz, R. (2016). Spor ve İletişim. Yetim, A. A. ve Cengiz, R. (Ed.). *Sporda Etkili İletişim* (ss. 123-178). Ankara: Spor Yayınevi.

Ceyhun, S. & Malkoç, N. (2015). Communication Skills Levels Of Karabük University School of Physical Education and Sports Students. *International Journal of Social Sciences and Education Research*. 1(4): 1296-1304.

Cranmer & Myers, S. A. (2015). Sports Teams As Organizations: Aleader-Member Ecchange Perspective of Player Communication with Coaches and Teammates. *Communication & Sport*. 3(1): 100-118.

Çiçek, G. (2018). Spor Yapan ve Yapmayan Yetişkin Bireylerin İletişim Becerileri Düzeylerinin Karşılaştırılması. *Turkish Studies, Educational Sciences*. 13(19): 835-842.

Dallı, M., Ünlü, Y. & Pekel, A. (2017). Spor Yöneticiliği Bölümü Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri İle Girişimcilik Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 5(58): 28-34.

Demir, O. & Yıldız, S. (2020). Futbolda Sosyal Medya İletişimi ve Marka Değeri: Trabzonspor Ve Taraftarları Üzerine Bir Çalışma. *The Journal of International Scientific Researches*. 5(2): 111-127.

Dökmen, Ü. (1997). *İletişim Çatışmaları ve Empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.

Dumangöz, P. D. (2019). Spor ve İletişim. Çavuşoğlu, S. B. (Ed.). *Spor Yönetiminde Temel Alanlar* (ss.1-20). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Erdoğan, İ. (2002). *İletişimi Anlamak*. Ankara: Erk Yayınları.

Erdoğan, M., Koçyiğit, M., Çınar, M. & Uyar, M. (2018). Kişilerarası İletişim Bağlamında Rekreatif Faaliyetlere Katılan Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Ve Sosyalleşme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*. 47: 507-523.

Evli, M. & Barut, Y. (2020), Effects Of Folk Dance Activities On Communication and Problem-Solving Skills. *International Journal of Physical Education Sport and Technologies*. 1(1): 42-49.

- Fiske, J. (1996). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. (İrvan, S. Çev.). Ankara: Ark Yayınları.
- Gökçe, H. & Keçeci, K. (2020). Fiziksel Aktiviteye Katılan Bireylerin İletişim Becerileri Ve Sosyal Görünüş Kaygıları. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*. 4(1): 73-81.
- Göksel, A. G. (2018), Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Aracı Olarak Sosyal Medya Kullanımlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *SPORMETRE*. 16(1): 39-48.
- Göksel, A. G., Caz, Ç., Yazıcı, Ö. F. & Pala, A.(2016). Spor Lisesi Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 9(44): 1440-1445.
- Güllü, S. & Yenel, F. (2015). Spor Eğitimi Veren Yükseköğretim Kurumlarında Görev Yapan Akademisyenlerin Örgütsel Bağlılığına İletişimin Etkisi. *NWSA-Sports Sciences*. 10(2): 1-15.
- Hacıcaferoğlu, S., Korkmaz, M., Atalay, A. & Yücel, A. S. (2015), Türkiye'de Üniversiteler Voleybol 2. Liginde Oynayan Öğrenci-Sporcuların İletişim Ve Performans Verimine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. *Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*. 5(16): 88-107.
- Hacıoğlu, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Beden İmgesi Hoşnutluğu ve İletişim Becerilerinin İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 2(2): 1-16.
- Hanbay, E. & Okay, A. (2017). Uluslararası Spor Organizasyonlarında Uygulanan Stratejik İletişim Faaliyetleri: Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri Karşılaştırması. *The Journal of International Social Research*. 10(51): 1021-1038.
- Işıköz, E. (2015). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü Öğretmen Adaylarının Bilgi Ve Teknolojilerine Yönelik Tutumları: Batman Üniversitesi Örneği. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*. 5(2): 57-72.
- İşler, H., Dalkılıç, M. & Çoban, M. (2017). Ortaokul Öğrencilerinin Sportif Faaliyetlere Katılım Düzeyi ve İletişim Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişki: Kilis İli Örneği. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. 14(1): 138-153.
- Kıssal, A., Kaya, M. & Koç, M. (2016). Hemşirelik İle Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri Ve Etkileyen Faktörlerin Değerlendirilmesi. *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*. (3): 134-14.
- Koç, K., Turan, B. M. & Arslan Akgül, T. (2020). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin İletişim Becerisi Düzeyleri ile Genel Öz Yeterlilik Algıları

Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. 15(26): 4421-4436.

Koçyiğit, M., Koçyiğit A. & Özsoy, E. (2018a). Kişilerarası İletişim Bağlamında Bireylerin İletişim Becerileri İle Stresle Başa Çıkma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Milli Sporcular Üzerinde Bir Araştırma, *Türk Spor Bilimleri Dergisi*. 1(1): 11-19.

Koçyiğit, M., Erdoğan, M., Uyar M. & Çınar, M. (2018b). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinliklerle Sosyalleşme Düzeylerinin İletişim Becerileri ve Duygusal Zekaları Üzerine Etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. 6(2): 966-988.

Korkut, F. (1996). İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 2 (7): 18-23.

Korkut Owen, F. & Bugay, A. (2014). İletişim Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 10(2): 51-64.

Lokmanoğlu, E. (2016). Taraftarların Spor İletişimine Yönelik Algılarının Araştırılması: Çaykur Rizespor Örneği. *EKEV Akademi Dergisi*. 20(66): 255-268.

Moher, D., Liberati, A., Tetzlaff, J. & Altman D. G. (2009). Preferred Reporting Items For Systematic Reviews and Meta-Analyses: The PRISMA Statement. *PLOS Medicine*. 6(7): 1-6.

Mutlu, T. O., Akoğlu, H. E., Şentürk, H. E., Ağılönü, A. & Özbey, Ö. (2018). Antrenör Adaylarının İletişim ve Liderlik Becerilerinin İncelenmesi. *SPORMETRE*. 17(1): 167-177.

Oskay, Ü. (1992). *İletişimin ABC'si*. İstanbul: Simavi Yayınları.

Özbey, Ö., Doğan, D. & Özbey, B. (2020). Sporcu Eğitim Merkezlerinde Görev Yapan Antrenörlerin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 5(2): 93-104.

Özdemir, N. & Abakay, U. (2017). Kadın Voleybol ve Futbolcularda İletişim Becerileri ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. 2(1): 41-52.

Öztürk Tepeköylü, Ö. & Soy Türk, M. (2015). Beden Eğitimi, Müzik ve Resim/Görsel Sanatlar Öğretmenlerinin İletişim Becerilerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*. 16(3): 39-50.

- Öztürk Tepeköylü, Ö. & Soytürk, M. (2019). Sporcu Algularına Göre Antrenör İletişim Becerileri. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 8(1): 576-583.
- Pedersen, M. P., Laucella, P. C., Miloch K. S. & Fielding, L.W. (2007). The Juxtaposition of Sport and Communication: Defining The Field of Sport Communication. *International Journal of Sport Management and Marketing*. 2(3): 193-207.
- Sezer, N. (t.y.). Etkili İletişim Becerileri (Ortak Ders) Ders Notu, İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi. İstanbul.
- Sivrikaya, M. H. & Biricik, Y. S. (2019). Dijital Çağda Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımı: Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 21(3): 148-156.
- Şahan, H. & Gönen, M. (2018). Farklı Değişkenler Açısından BESYO Öğrencilerinin İletişim Beceri Düzeyleri İle Atılganlık İlişkisinin İncelenmesi. *The Journal of International Social Research*. 11(59): 825-829.
- Turan, M. B., Koç, K. & Özsoy, D. (2020). Muay Thai Büyükler Kategorisinde Yarışan Sporcuların İletişim Becerisi Ve Sosyal Problem Çözme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Kayseri İli Örneği). *SPORTIVE*. 3(1): 15-24.
- Türk Dil Kurumu [TDK] (1983). Türkçe Sözlük.
- Ulukan, H., Kartal, A., Zengin, S., Abanoz, E. I. & Parlak, N. (2017). Spor Yapan ve Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin İletişim Düzeylerinin İncelenmesi. *Journal of Human Sciences*. 14(3): 2317-2325.
- Usluata, A. (1994). *İletişim*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Uyar, M. & Erdoğan, M. (2021), Serbest Zaman Kuruluşlarından Yararlanan Gençlerin Sosyalleşme Düzeyleri ve İletişim Becerilerinin İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 15(1): 94-109.
- Wei, Y., Zhang, H. & Yin, H. (2020). Development of Communication and Sportin Chine Based on Mapping of Knowledge Information Visualization. *SAGE Open*. 1-9.
- Yengin, D. (2017). *İletişim Çalışmalarında Araştırma Yöntemleri ve Uygulamaları*. İstanbul: Der Yayınları.
- Yetiş, Ü. & Servi, T. (2020). Adıyaman Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Becerileri ve Duygusal Zekâ Düzeylerinin İncelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 13(35): 702-718.

Yıldırım, A. & Abakay, U. (2015). Hokeycilerin İletişim Becerileri ve Saldırganlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 2(1): 17-28.

Yıldız, Ş. (2005). *Dil Kültür İletişim ve Medya*. Ankara: Sinemis Yayınları.

Yılmaz, K. (2021). Sosyal Bilimlerde ve Eğitim Bilimlerinde Sistemik Derleme, Meta Değerlendirme ve Bibliyometrik Analizler. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 10(2): 1457-1490.

Zılhoğlu, M. (1993). *İletişim Nedir?* İstanbul: Cem Yayınevi.